

מסכת חולין פרק ט

(קז,ב) משנה: העור, והרוטב, והקיפה, והאלל, והעצמות, והגידין, והקרנים, והטלפים - מצטרפין לטמא טומאת אוכלין, אבל לא טומאת נבלות. כיוצא בו, השוחט בהמה טמאה לנכרי, ומפרכסת - מטמאה טומאת אוכלין, אבל לא טומאת נבלות - עד שתמות או עד שיתז את ראשה. ריבה לטמא טומאת אוכלין ממה שריבה לטמא טומאת נבלות. **ר' יהודה** אומר: האלל המכונס, אם יש בו כזית במקום אחד, חייב עליו

גמרא: תנינא להא דתנו רבנן: שומרים לטומאה קלה, ולא שומרים לטומאה חמורה

שומרים לטומאה קלה, מנלן? >דתנא **דבי רבי ישמעאל:** (ויקרא יא) "על כל זרע זרוע" - כדרך שבני אדם מוציאים לזריעה - חטה בקליפתה, ושעורה בקליפתה, ועדשים בקליפתן

ולא שומרים לטומאה חמורה, מנלן? >דתנו רבנן: (ויקרא יא) "בנבלתה" - ולא בעור שאין עליו כזית בשר! **(קח,א)** >יכול הנוגע כנגד בשר מאחוריו, לא יהא טמא? תלמוד לומר: (ויקרא יא) "יטמא!"

>מאי קאמר? >אמר **רבא**, ואמרי לה כדי: חסורי מיחסרא, והכי קתני: "בנבלתה" - ולא בעור שאין עליו כזית בשר ועור משלימו לכזית! >יכול שאני מוציא אף עור שיש עליו כזית בשר, הנוגע כנגד בשר מאחוריו - יכול לא יהא טמא, ואפילו מעשה יד נמי לא עביד? תלמוד לומר: "יטמא!"

תנן התם: כל שהוא יד ולא שומר, טמא ומטמא, ואינו מצטרף; שומר, ואף על פי שאינו יד, טמא ומטמא ומצטרף; לא יד ולא שומר, לא טמא ולא מטמא

>ידות היכא כתיבי? >דכתיב: (ויקרא יא) "וכי יותן מים על זרע, ונפל מנבלתם עליו, טמא הוא לכם" - לכם, לכל שבצרכיכם - לרבות את הידות. וכתב: (ויקרא יא) "וכי ימות מן הבהמה אשר היא לכם" - לכם, לכל שבצרכיכם - לרבות את הידות - יד להכניס ולהוציא! - שומר להכניס ולהוציא לא צריך קרא - קל וחומר מיד אתי! - ומה יד, שאינה מגינה, מכנסת ומוציאה - שומר לא כל שכך?! - שומר דכתב רחמנא, למה לי?! - שמע מינה: לצרף!

{ואימא: יד להכניס ולא להוציא, שומר להכניס ולהוציא - אבל יד

מחברת חולין - ט

להוציא ושומר לצרף, לא?! איד להכניס ולא להוציא לא מצית אמרת! - השתא עיולי מעיילא - אפוקי מיבעיא!?

{ואימא: יד להוציא ולא להכניס, שומר להוציא ולהכניס - אבל יד להכניס ושומר לצרף לא?! איד יתירא כתיב: (ויקרא יא:לה) "תנור וכירים יותץ טמאים הם וטמאים יהיו לכם" - לכל שבצרכיכם - לרבות את הידות

גְּהִי מִיִּנְיֵהוּ מִיִּתְרָ? ^ לכתוב רחמנא בזרעים, וליתו הנך מינייהו - מה לזרעים, שכן טומאתן מרובה! ^ לכתוב רחמנא בתנור, וליתי הנך מיניה - מה לתנור, שכן מטמא מאוירו! ^ לכתוב רחמנא בנבלה, וליתי הנך מינה - מה לנבלה, שכן מטמאה אדם, ומטמאה במשא, וטמאה יוצאה מגופה!

חדא מחדא לא אתיא - תיתי חדא מתרתיה! גְּהִי תיתי?

^ לא לכתוב רחמנא בזרעים, ותיתי מהנך - מה להנך, שכן מטמאין שלא בהכשר - תאמר בזרעים, שאין מטמאין אלא בהכשר! {אמר **רב הונא בריה דרב יהושע**: פירות שלא הוכשרו, כתנור שלא נגמרה מלאכתו דמי! | אלא פריך הכי: מה להנך, שכן מטמאין שלא בנגיעה - תאמר בזרעים, שאין מטמאין אלא בנגיעה!

^ לא לכתוב רחמנא בתנור, ותיתי מהנך - מה להנך, שכן אוכל!

^ לא לכתוב רחמנא בנבלה, ותיתי מהנך¹ - יד דנבלה, למה לי? - אם אינו ענין ליד נבלה, תנהו ענין ליד דעלמא! - יד להכניס, יד להוציא, שומר לצרף! - ואכתי יד דנבלה אצטריך! דאי לא כתב רחמנא בנבלה, הוה אמינא: דיו לבא מן הדין להיות כנדון - מה הנך, לא מטמא אדם - אף נבלה, לא מטמאה אדם!

אלא יד דנבלה מיצרך צריך, ושומר דנבלה הוא דלא צריך! למאי הלכתא כתביה רחמנא? אי לאיצטרופי - האמרת² לא מצטרף! ולהוציא - קל וחומר מיד אתי! ~אלא אם אין ענין לשומר דנבלה, תנהו ענין ליד דנבלה! ואם אינו ענין ליד דנבלה, תנהו ענין ליד דעלמא! - יד להוציא, יד להכניס, ושומר לצרף!

(קיה, ב) {ואימא: אם אינו ענין לשומר דנבלה, תנהו ענין לשומר דעלמא - שומר להכניס, ושומר לצרף - אבל יד להכניס, לא?! אלא מעיקרא, כי כתיבא יד, אהכנסה כתיבא!

{אלא שומר דנבלה, למה לי?! <לגופיה! גְּהִי? ^ אי לאצטרופי

1 לפננו נוסף: "אין הכי נמי אלא", ורש"ל מחקו
2 כך גרסת ב"ח, ולפננו חסר ה

מחברת חולין - ט

- אמרת³ לא מצטרף?! ^ אי להכניס ולהוציא - קל וחומר מיד
אתיא! <מילתא דאתיא בקל וחומר, טרח וכתב לה קרא!
{אי הכי, שומר דעלמא, אימא לך להכניס, ומלתא דאתי בקל
וחומר, טרח וכתב לה קרא?! אהיכא דאיכא למידרש, דרשינן!
<<**רב חביבא** אמר: שאני שומר דנבלה, כיון דמעשה יד קא עביד,
איד שדינן ליה!

{מתקיף לה **רב יהודה בר ישמעאל**:⁴ הא דתנן: הפיטמא של רמון
מצטרפת, והנץ שלו אין מצטרף - ואמאי?! קרי כאן "על כל זרע
זרוע" וליכא?! {{ותו, הא דתנן: העור, והרוטב, והקיפה, והאלל,
והעצמות, והגידין, והקרנים, והטלפים - מצטרף לטמא טומאת
אוכלים - מנלן?! ~אלא תלתא קראי כתיבי: (ויקרא יא) "על כל
זרע זרוע אשר יזרע" - חד לשומר דזרעים, וחד לשומר דאילנות,
אידך לשומר בשר וביצים ודגים!

אמר **רב חייא בר אשי** אמר **רב**: יש יד לטומאה ואין יד להכשר.
ור' יוחנן אמר: יש יד לטומאה ולהכשר
& במאי קמיפלגי? <איבעית אימא סברא, איבעית אימא קרא! -
איבעית אימא קרא - מר סבר: מקרא נדרש לפניו ולא לפני פניו,
ומר סבר: מקרא נדרש לפניו ולפני פניו; איבעית אימא סברא -
מר סבר: הכשר תחלת טומאה הוא, ומר סבר: הכשר לאו תחלת
טומאה הוא!

תניא כוותיה דרבי יוחנן: כשם שיש יד לטומאה, כך יש יד
להכשר. וכשם שאין מקבלין טומאה אלא לכשיתלשו, כך אין
מקבלין הכשר אלא עד שיתלשו

אמר **רב**: אין יד לפחות מכזית, ואין שומר לפחות מכפול; **ורבי**
יוחנן אמר: יש יד לפחות מכזית, ויש שומר לפחות מכפול
{מיתבי: שני עצמות ועליהן שני חצאי זיתים, והכניס ראשיהן
השניים לבית, והבית מאהיל עליהן - הבית טמא. **יהודה בן נקוסא**
אומר משום **רבי יעקב**: היאך שני עצמות מצטרפין לכזית?! (**קיט**,
א) ~ורב, האי במאי אוקים לה?! אי ביד, קשיא רישא! אי
בשומר, קשיא סיפא! <איבעית אימא בשומר, איבעית אימא ביד!

3 גם כאן צריך לגרס "האמרת"
4 אדלעיל, (קיזב) "שומרים לטומאה קלה, מנלן? <דתנא **דבי רבי ישמעאל**: "על כל זרע זרוע"

מחברת חולין - ט

- איבעית אימא ביד, והוא דאמר כיהודה בן נקוסא; ואיבעית אימא בשומר, והוא דאמר כתנא קמא! %ור' יוחנן אמר: כולה ביד, והוא דאמר כתנא קמא!

{תא שמע: **רבי יהודה** אומר: קולית שיש עליה כזית בשר, גוררת כולה לטומאה. **אחרים** אומרים: אפילו אין עליה אלא כפול, גוררת כולה לטומאה ~ורב, האי במאי מוקים לה?! אי ביד, קשיא סיפא! אי בשומר, קשיא רישא! **איבעית אימא ביד**, והוא דאמר כרבי יהודה; ואיבעית אימא בשומר, כאחרים! %ורבי יוחנן אמר: כולה בשומר, והוא דאמר כאחרים {אחרים?! הא כפול קא אמרי?! **איידי דקאמר תנא קמא שיעורא**, קאמרי אינהו נמי שיעורא! אמר **רבא**: דיקא נמי דבשומר עסקינן, דקתני "קולית" - שמע מינה!

איתמר: **רבי חנינא** אמר: זהו שיעור. **ור' יוחנן** אמר: אין זה שיעור {אין זה שיעור?! והא קתני "כפול"! **איידי דקאמר תנא קמא שיעורא**, קאמרי אינהו נמי שיעורא!

{תא שמע: **רבי אלעזר בן עזריה** מטהר בשל פול, ומטמא בשל קטנית, מפני שרוצה במשמישן **כדאמר רב אחא בריה דרבא**: בקולחא, ומשום יד - הכא נמי, בקולחא ומשום יד! ומאי "במשמישן"? בתשמישן!

{תא שמע: דתנא **דבי רבי ישמעאל**: (ויקרא יא) "על כל זרע זרוע" - כדרך שבני אדם מוציין - חטה בקליפתה, ושעורה בקליפתה, ועדשים בקליפתן **כבריה שאני!**

גבעי **רב אושעיא**: (קיטב) שני שומרין, מהו שיצטרפו? - גהיכי דמי? ^ אילימא בזה על גב זה - ומי איכא שומר על גב שומר?! והתנן: **רבי יהודה** אומר: שלש קליפות בבצל - פנימית, בין שלמה בין קדורה, מצטרפת; אמצעית, שלמה מצטרפת, קדורה אין מצטרפת; חיצונה, בין כך ובין כך טהורה?! **ארב אושעיא**, שומר אוכל שחלקו קמיבעיא ליה - כיון דהאי לא מגין אהאי, והאי לא מגין אהאי, לא מצטרפת? או דלמא, כיון דהאי מגין אדידיה, והאי מגין אדידיה, מצטרפין?

{תא שמע: **רבי אלעזר בן עזריה** מטהר בשל פול ומטמא בשל קטנית, מפני שרוצה במשמישן?! **אמר רב אחא בריה דרבא**: בקולחא, ומשום יד! ומאי "במשמישן"? בתשמישן!

מחברת חולין - ט

{תא שמע: דתנא **דבי רבי ישמעאל**: (ויקרא יא) "על כל זרע זרוע"
- כדרך שבני אדם מוציאים לזריעה - חטה בקליפתה, ושעורה
בקליפתה, ועדשים בקליפתן?! כדאמר **רב אחא בריה דרבא**:
בקולחא, ומשום יד - הכא נמי, בשדרה ומשום שומר! {בשלמא
עיליתא, צריכי לתתיתא - אלא תתיתא, מאי צריכי לעיליתא?!
אבחד דרא {ומי איכא כביצה אוכלין בחד דרא?! אבחטי דשמעון
בן שטח!

<השתא דאתית להכי, חדא חטה נמי, בחטי דשמעון בן שטח!

גופא: שני עצמות, ועליהן שני חצאי זיתים, והכניס ראשיהן שנים
לבית, והבית מאהיל עליהן - הבית טמא. **יהודה בן נקוסא** אומר
משום **רבי יעקב**: היאך שני עצמות מצטרפין לכזית?! אמר **ריש
לקיש**: לא שנו אלא עצם, דהוי יד - אבל נימא, לא הויא יד!
<**אורי יוחנן** אמר: אפילו נימא נמי הויא יד!

{איתיביה ר' יוחנן לריש לקיש: עור שיש עליו כזית בשר, הנוגע
בציב היוצא ממנו ובשערה שכנגדו טמא ~ מאי? לאו משום יד?!
לא! משום שומר! {ומי איכא שומר על גבי שומר?! אכלחולי
מחלחל!

{מתקיף לה **רב אחא בר יעקב**: אלא מעתה, תפילין היכי כתבינן?!
הא בעינן כתיבה תמה, וליכא?! אשתמיטתיה הא דאמרי
במערבא: כל נקב שהדיו עובר עליו, אינו נקב! <ואיבעית אימא:
כוליה משום יד! כדאמר רבי אלעא: במלאי שבין המלאים - הכא
נמי, בנימא שבין הנימין!

והיכא אתמר דר' אלעא? אהא: מלאי שבשבלים, מיטמאין
ומטמאין, ואינן מצטרפין! מלאי למאי חזי? אמר **רבי אלעאי**:
במלאי שבין המלאים!

לישנא אחרינא אמרי לה: הכי נמי מסתברא דמשום שומר - דאי
סלקא דעתך משום יד, נימא אחת למאי חזי?! כדאמר ר' אלעא:
במלאי שבין המלאין - הכא נמי, בנימא שבין הנימין!

והיכא איתמר דר' אלעאי? אהא דתנן: המלאי שבשבלים,
מיטמאין ומטמאין, ואין מצטרפין! מלאי למאי חזי? אמר **רבי
אלעאי**: במלאי שבין המלאים!

ואיכא דמתני לה (**קכא**) אמתניתין: העור, והרוטב, והקיפה,
והאלל, והעצמות, והגידין, והקרנים, והטלפים - מצטרפין לטמא
טומאת אוכלין. אמר **ריש לקיש**: לא שנו אלא עצם, דהוי שומר,

מחברת חולין - ט

אבל נימא, לא הויא שומר. ור' יוחנן אמר: אפילו נימא נמי הויא שומר

{אמר ליה ריש לקיש לר' יוחנן: ומי איכא שומר על גבי שומר?!
כחחולי מחלחל!

{מתקיף לה רב אחא: אלא מעתה, תפילין היכי כתבינן?! הא בעינן כתיבה תמה, וליכא?! אישתמיטתיה הא דאמרי במערבא: כל נקב שהדיו עובר עליו, אינו נקב!

{איתיביה ר' יוחנן לריש לקיש: עור שיש עליו כזית בשר, הנוגע בציב היוצא ממנו, ובשערה שכנגדו, טמא – מאי? לאו משום שומר?! לא! משום יד! {נימא אחת למאי חזיא?! כדאמר רבי אילעא: במלאי שבין המלאין – הכא נמי, בנימא שבין הנימין!
והיכא איתמר דרבי אילעא? אהא דתנן: המלאי שבשבלין מטמאין ומיטמאין, ואין מצטרפין! {מלאי למאי חזיא? אמר רבי אילעא: במלאי שבין המלאין!

והרוטב -- גמאי רוטב? אמר רבא: שומנא! {אמר ליה אביי: הוא עצמו יטמא טומאת אוכלין?! | אלא חלא⁵ דקריש! {מאי איריא קריש? כי לא קריש נמי?! דאמר ריש לקיש: ציר שעל גבי ירק, מצטרף לככותבת ביום הכפורים?! אהתם, משום יתובי דעתא הוא - בכל דהו מיתבא דעתיה - הכא, משום איצטרופי הוא - אי קריש, מצטרף - אי לא קריש, לא מצטרף!

והקיפה -- גמאי קיפה? אמר רבה: פירמא! {אמר ליה אביי: הוא עצמו יטמא טומאת אוכלין?! | אלא אמר רב פפא: תבלין!

{תנן התם: הקפה את הדם ואכלו, או שהמחה את החלב וגמעו, חייב – בשלמא הקפה את הדם ואכלו - כיון דאקפיה, אחשובי אחשביה! - אלא המחה את החלב וגמעו - אכילה כתיבא ביה, והא לאו אכילה היא! אמר ריש לקיש: אמר קרא: (ויקרא ז) "נפש" - לרבות את השותה!

תניא נמי גבי חמץ כהאי גוונא: המחהו וגמעו - אם חמץ הוא, ענוש כרת - אם מצה היא, אין אדם יוצא בה ידי חובתו בפסח {בשלמא אם מצה היא אין אדם יוצא בה ידי חובתו בפסח - (דברים יז) "לחם עוני" אמר רחמנא, והאי לאו לחם עוני הוא! אלא אם חמץ הוא ענוש כרת - אכילה כתיבא ביה?! אמר ריש

5 כד בכ"י, ולפננו "חלב"

מחברת חולין - ט

לקיש: אמר קרא: (שמות יב) "נפש" - לרבות את השותה!
ותניא נמי גבי נבלת עוף טהור כהאי גוונא: המחיה באור, טמא -
בחמה, טהור ~ והוינן בה: ג; "אכילה" כתיב ביה?! <אמר ריש
לקיש: אמר קרא: (ויקרא יז) "נפש" - לרבות את השותה! <אי
הכי, בחמה נמי?! <בחמה איסרוחי מסרח!
וצריכי! דאי כתב רחמנא חלב, חמץ לא אתי מיניה, שכן לא
היתה לו שעת הכושר; נבלה לא אתי מיניה, שכן ענוש כרת. ואי
כתב רחמנא חמץ, חלב לא אתי מיניה, שכן לא הותר מכללו;
ונבלה לא אתיא מיניה, שכן ענוש כרת. ואי כתב רחמנא בנבלה,
הנך לא אתיא מינה, שכן מטמאה
חדא מחדא לא אתיא - תיתי חדא מתרתי! ג; הי תיתי?
^ לא לכתוב רחמנא בנבלה, ותיתי מהנך - מה להנך, שכן ענוש
כרת!
^ לא לכתוב רחמנא בחמץ, ותיתי מהנך - מה להנך, שכן לא
היתה להן שעת הכושר!
^ לא לכתוב רחמנא בחלב, ותיתי מהנך - מה להנך, שכן לא
הותר מכללן - תאמר בחלב, שהותר מכללו - ג; ומאי ניהו?
^ אילימא חלב בהמה לגבוה - נבלה נמי, אשתראי מליקת עוף
לגבוה! ^ ואלא חלב חיה להדיוט - נבלה נמי, אשתראי מליקה
דחטאת העוף לכהנים! <לעולם חלב חיה להדיוט! <ודקא קשיא לך
כהנים - כהנים משלחן גבוה קא זכו!
{והא דתניא: "הטמאים" - לאסור צירן ורוטבן וקיפה שלהן -
למה ליה? ליגמר מהני?! <צריכי! דאי לא כתב רחמנא, הוה אמינא
דיו לבא מן הדין להיות כנדון - מה התם, עד דאיכא כזית - אף
הכא נמי, עד דאיכא כזית!
(קכב) {ולכתוב רחמנא בשרצים, וליתו הנך וליגמרו מינייהו?!
<משום דאיכא למיפרך: מה לשרצים, שכן טומאתן במשהו!
ג; והא דתניא: הטבל, והחדש, וההקדש, והשביעית, והכלאים -
כולן, משקין היוצאין מהן כמותן - מנלן? ~ וכי תימא: ליגמר
מהנך - מה להנך, שכן איסור הבא מאליו הוו. תינח היכא
דאיסור בא מאליו - היכא דלאו איסור הבא מאליו, מנלן?
אגמרינן מבכורים! ג; ובכורים גופייהו מנלן? <דתני ר' יוסי: "פרי" -
פרי אתה מביא, ואי אתה מביא משקה! - ג; הביא ענבים ודרכן
מנין? <תלמוד לומר: (דברים כז) "תביא"!
{איכא למיפרך: מה לבכורים, שכן טעונין קרייה והנחה?! <אלא

מחברת חולין - ט

גמר מתרומה! גְּתֵרומה גופה מנלך? <דאיתקש לבכורים! דאמר
מר: (דברים יב) "ותרומת ידך" - אלו בכורים

{מה לתרומה, שכן חייבין עליה מיתה וחומש?! | <אלא גמר
מתרוייהו, מתרומה ובכורים

{מה לתרומה ובכורים, שכן חייבין עליהם מיתה וחומש?! | <אלא
אתיא מתרומה וחד מהנדך, או מבכורים וחד מהנדך!

גְּוהא דתנן: דבש תמרים, ויין תפוחים, וחומץ סיתווניות, ושאר
מיני פירות של תרומה - **רבי אליעזר** מחייב קרן וחומש, **ור' יהושע**
פוטר - במאי פליגי? <בדון מינה ומינה, ובדון מינה ואוקי
באתרה, קמיפלגי! דר' אליעזר סבר: דון מינה ומינה - מה
בכורים, משקין היוצא מהן כמותן - אף תרומה נמי, משקין היוצא
מהן כמותן; ומינה - מה בכורים, אפילו שאר מינין - אף תרומה
נמי, אפילו שאר מינין!

ורבי יהושע סבר: דון מינה - מה בכורים, משקין היוצאין מהן
כמותן - אף תרומה, משקין היוצאין מהן כמותן; ואוקי באתרה -
מה משקין דקדשים בתרומה - תירוש ויצהר אין, מידי אחרינא
לא - אף משקין היוצאין מהן כמותן - תירוש ויצהר אין, מידי
אחרינא לא!

גְּוהא דתנן: אין מביאין בכורים משקה אלא היוצא מן הזיתים ומן
הענבים, מני? <רבי יהושע היא! דאמר: דון מינה ואוקי באתרה!
וגמר להו לבכורים מתרומה!

גְּוהא דתנן: אין סופגין את הארבעים משום ערלה אלא על היוצא
מן הזיתים ומן הענבים, מני? <רבי יהושע היא! דאמר: דון מינה
ואוקי באתרה! וגמר להו לבכורים מתרומה, (**קכא, א**) והדר מיית
לה לערלה "פרי"- "פרי" מבכורים!

והאלל -- גְּמאי אלל? <**רבי יוחנן** אמר: מרטקא! <**אורי**ש **לקיש**
אמר: בשר שפלטתו סכין

{מיתבי: (איוב יג) "ואולם אתם טופלי שקר, רופאי אליל כולכם"
- בשלמא למאן דאמר מרטקא, היינו דלאו בר רפואה הוא -
אלא למאן דאמר בשר שפלטתו סכין, בר רפואה הוא?! <באלל
דקרא, דכולי עלמא לא פליגי - כי פליגי באלל דמתניתין!

{תא שמע: **ר' יהודה** אומר: האלל המכונס, אם יש כזית במקום
אחד, חייבין עליו ~ ואמר **רב הונא**: והוא שכנסו ~ בשלמא למאן
דאמר בשר שפלטתו סכין, היינו דכי איכא כזית מיחייב - אלא

מחברת חולין - ט

למאן דאמר מרטקא, כי איכא כזית מאי הוי? עץ בעלמא הוא?!
<אליבא דר' יהודה, לא פליגי - כי פליגי אליבא דרבנן - ר' יוחנן
אמר: מרטקא נמי מצטרף, וריש לקיש אמר: דוקא בשר שפלטתו
סכין, אבל מרטקא לא מצטרף!

גהאי בשר שפלטתו סכין, היכי דמי? אי דחשיב עליה, אפילו
באנפי נפשיה מיטמא! ואי דלא חשיב עליה, בטוליה בטליה! <רבי
אבין ורבי מיישא - חד אמר: מקצתו חישב עליו. וחד אמר:
מקצתו פלטתו חיה, ומקצתו פלטתו סכין!

תנן התם: החרטום והצפרנים מיטמאין ומטמאין ומצטרפין
{חרטום עץ בעלמא הוא?! <אמר **רבי אלעזר**: בחרטום
תחתון! {תחתון נמי עץ בעלמא הוא?! <אמר **רב פפא**: תחתון של
עליון

צפרנים - אמר **רבי אלעזר**: מקום המובלעים בבשר

קרנים - אמר **רב פפא**: במקום שחותכין ויוצא מהן דם

כיוצא בו, השוחט בהמה טמאה לנכרי, ומפרכסת - מטמאה
טומאת אוכלין, אבל לא טומאת נבלות - עד שתמות או עד שיתז
את ראשה. ריבה לטמא טומאת אוכלין ממה שריבה לטמא
טומאת נבלות -- אמר **רבי אסי**: שונין: ישראל בטמאה וגוי
בטהורה, צריכין מחשבה, והכשר מים ממקום אחר - {הכשר למה
לי?! סופו לטמא טומאה חמורה, וכל שסופו לטמא טומאה
חמורה, לא בעי הכשר?! דתני **דבי רבי ישמעאל**: (ויקרא יא) "וכי
יותן מים על זרע" - מה זרעים, שאין סופן לטמא טומאה חמורה,
צריכין הכשר - אף כל שאין סופו לטמא טומאה חמורה, צריך
הכשר! ותניא: אמר **ר' יוסי**: מפני מה אמרו נבלת עוף טהור
צריכה מחשבה ואינה צריכה הכשר? מפני **(קכא, ב)** שסופה לטמא
טומאה חמורה! <אמר **חזקיה**: הואיל ויכול לגוררה ולהעמידה על
פחות מכזית!

{אמר ליה **ר' ירמיה לרבי זירא**: ומי אמר חזקיה הכי?! והא
איתמר: שחט בה שנים או רוב שנים, ועדיין היא מפרכסת -
חזקיה אמר: אינה לאברים. **ר' יוחנן** אמר: ישנה לאברים - **חזקיה**
אמר: אינה לאברים - מתה היא; **רבי יוחנן** אמר: ישנה לאברים -
לאו מתה היא <אמר ליה: יצתה מכלל חיה, ולכלל מתה לא באת!
גופא: שחט בה שנים או רוב שנים, ועדיין היא מפרכסת - **חזקיה**

מחברת חולין - ט

אמר: אינה לאברים. ר' יוחנן אמר: ישנה לאברים

אמר ר' אלעזר: נקוט להא דר' יוחנן בידך, דתני רב אושעיא כוותיה! דתני **רב אושעיא**: ישראל ששחט בהמה טמאה לנכרי - שחט בה שנים או רוב שנים, ומפרכסת - מטמאה טומאת אוכלין, אבל לא טומאת נבלות. אבר הפורש ממנה, כפורש מן החי. ובשר הפורש ממנה, כבשר הפורש מן החי - ואסור לבני נח, ואפילו לאחר שתצא נפשה; שחט בה אחד או רוב אחד, אינה מטמאה טומאת אוכלין; נחרה, אין בה טומאה של כלום

וגוי ששחט בהמה טהורה לישראל, ומפרכסת - מטמאה טומאת אוכלין, אבל לא טומאת נבלה. אבר הפורש ממנה כפורש מן החי. ובשר הפורש ממנה כפורש מן החי - ואסור לבני נח, ואפילו לאחר שתצא נפשה; שחט בה אחד או רוב אחד, אינה מטמאה טומאת אוכלין; נחרה, אין בה טומאה של כלום

שחט הגוי במקום שאין עושה אותה טרפה, ובא ישראל וגמרה - כשרה. שחט ישראל, בין במקום שעושה אותה טרפה ובין במקום שאין עושה אותה טרפה, ובא הגוי וגמר - שחיטתו פסולה

הרוצה שיאכל מבהמה קודם שתצא נפשה, חותך כזית בשר מבית שחיטתה, ומולחו יפה יפה ומדיחו יפה יפה, וממתין לה עד שתצא נפשה, ואוכלו. אחד גוי ואחד ישראל מותרין בו

מסייע ליה לרב אידי בר אבין. דאמר **רב אידי בר אבין** אמר ר' **יצחק בר אשיין**: הרוצה שיבריא, חותך כזית בשר מבית שחיטה, ומולחו יפה יפה, ומדיחו יפה יפה, וממתין לה עד שתצא נפשה. אחד גוי ואחד ישראל מותרים בו

בעי ר' אלעזר: גשהה בה, דרס בה, מהו? אמר ליה ההוא סבא: הכי אמר ר' יוחנן: צריכה הכשר שחיטה כבהמה טהורה! גהכשר למאי? אמר **רב שמואל בר יצחק**: בדיקת סכין

בעא מיניה **רבי זירא מרב ששת**: גמהו שתציל על הבלועין שבתוכה? אמר ליה: גמטמאה טומאת אוכלין, ומצלת?! אמר ליה: גאינה מטמאה טומאת נבלות, ולא תציל!?

אמר **אביי**: אינה מצלת על הבלועים שבתוכה, דהא מטמאה טומאת אוכלין! והרובעה חייב, דהא אינה מטמאה טומאת נבלה!

ר' יהודה אומר: האלל המכונס, אם יש בו כזית במקום אחד, חייב

עליו -- אמר **רב הונא**: והוא שכנסו

ואמר **רב הונא**: שני חצאי זיתים שישנן על גבי העור, העור מבטלן (**קכב, א**) ; אליבא דמאן? אי אליבא דר' ישמעאל - האמר: לא מבטל עור! ואי אליבא דר' עקיבא - פשיטא! האמר: מבטל עור! כלעולם אליבא דרבי ישמעאל! וכי אמר רבי ישמעאל לא מבטל עור, הני מילי שפלטתו חיה - אבל פלטתו סכין, בטיל!

{תא שמע: ר' יהודה אומר: האלל המכונס, אם יש כזית במקום אחד, חייבין עליו! ואמר **רב הונא**: והוא שכנסו! - אי אמרת בשלמא, פלטתו סכין לרבי ישמעאל נמי לא בטיל - רב הונא דאמר כרבי ישמעאל - אלא אי אמרת פלטתו סכין לר' ישמעאל בטיל, רב הונא דאמר כמאן?! <אלא לעולם פלטתו סכין לר' ישמעאל לא בטיל, ורב הונא דאמר כר' עקיבא!

{פשיטא?! <מהו דתימא? כי קאמר ר' עקיבא, הני מילי פלטתו סכין - אבל פלטתו חיה, לא בטיל - קמשמע לן: טעמא דר' עקיבא, מפני שהעור מבטלן, לא שנא פלט חיה, ולא שנא פלט סכין! כדקתני סיפא: מפני מה ר' עקיבא מטהר בעור? מפני שהעור מבטלן!

משנה: אלו שעורותיהן כבשרן: עור האדם, ועור חזיר של ישוב. ר' יהודה אומר: אף עור חזיר הבר. ועור חטרת של גמל הרכה, ועור הראש של עגל הרך, ועור הפרסות, ועור בית הבושת, ועור השליל, ועור של תחת האליה, ועור האנקה, והכת, והלטאה, והחומט. ר' יהודה אומר: הלטאה כחולדה. וכולן שעבדן או שהילך בהן כדי עבודה, טהורין, חוץ מעור האדם. ר' יוחנן בן נורי אומר: שמונה שרצים יש להן עורות

גמרא: אמר **עולא**: דבר תורה, עור אדם טהור. ומה טעם אמרו טמא? גזירה שמא יעשה אדם עורות אביו ואמו שטיחין!

ואיכא דמתני לה אסיפא: וכולן שעבדן או שהילך בהן כדי עבודה, טהורין, חוץ מעור אדם. אמר **עולא**: דבר תורה, עור אדם שעבדו טהור. ומה טעם אמרו טמא? גזירה שמא יעשה אדם עורות אביו ואמו שטיחין!

מאן דמתני לה ארישא, כל שכן אסיפא! ומאן דמתני אסיפא - אבל ארישא, טומאה דאורייתא

מחברת חולין - ט

ועור חזיר של ישוב. ר' יהודה אומר: אף עור חזיר הבר -- גבמאי קמיפלגי? אמר סבר: האי אשון והאי רכיך, ומר סבר: האי נמי רכיך!

ועור חטרת של גמל הרכה -- גוכמה גמל הרכה? אמר **עולא** אמר ר' יהושע בן לוי: כל זמן שלא טענה גבעי ר' ירמיה: הגיע זמנה לטעון ולא טענה, מהו? גבעי **אביי**: לא הגיע זמנה לטעון וטענה, מהו? - תיקו!

יתיב ריש לקיש וקמיבעיא ליה: גכמה גמל הרכה? אמר ליה רבי **ישמעאל בר אבא**: הכי אמר ר' יהושע בן לוי: כל זמן שלא טענה! אמר ליה: תיב לקבלי! יתיב רבי זירא וקמיבעיא ליה: גכמה גמל הרכה? אמר ליה רבין בר חיננא: הכי אמר **עולא**: אמר ר' יהושע בן לוי: כל זמן שלא טענה! הוה קתני לה. אמר ליה: חדא הויה לך - אמרת! #תא חזי מה בין תקיפי ארעא דישראל לחסידי דבבל! #

ועור הראש של עגל הרך -- גוכמה עגל הרך? **עולא** אמר: בן שנתו <ר' יוחנן אמר: כל זמן שיונק

גאיבעיא להו: היכי קאמר עולא? "בן שנתו, והוא שיונק", (**קכב**), ואמר ליה ר' יוחנן: "כל זמן שיונק" או דלמא, עולא, "בן שנתו" קאמר, בין יונק ובין שאינו יונק, ואמר ליה ר' יוחנן, בן שנתו, והוא שיונק? אתא שמע: ר' יוחנן אמר: "כל זמן שיונק" - ואם איתא, "והוא שיונק" מיבעי ליה! - שמע מינה!

בעא מיניה ריש לקיש מר' יוחנן: געור הראש של עגל הרך, מהו שיטמא? אמר ליה: אינו מטמא! אמר ליה: גלימדתנו רבינו: אלו שעורותיהן כבשרן ... ועור הראש של עגל הרך?! אמר ליה: אל תקניטני - בלשון יחיד אני שונה אותה! דתניא: השוחט את העולה להקטיר כזית מעור שתחת האליה חוץ למקומו - פסול, ואין בו כרת; חוץ לזמנו - פיגול, וחייבין עליו כרת. **אלעזר בן יהודה איש אבלוס** אומר משום ר' יעקב, וכן היה ר' שמעון בן יהודה איש כפר עיכום אומר משום רבי שמעון: אחד עור פרסות, ואחד עור הראש של עגל הרך, ואחד עור של תחת האליה, וכל שמנו חכמים גבי טומאה, שעורותיהן כבשרן - להביא עור של בית הבושת - חוץ למקומו, פסול ואין בו כרת; חוץ לזמנו, פיגול

וחייבין עליו כרת!

ועור בית הפרסות -- גמאי "בית הפרסות"? ארב אמר: בית הפרסות ממש ארבבי חנינא אמר: רכובה הנמכרת עם הראש

ועור האנקה, והכח, והלטאה, והחומט -- תנו רבנן: (ויקרא יא:כט, ל, לא)⁷ "הטמאים" - לרבות עורותיהן כבשרן גיכול אפילו כולן? אתלמוד לומר: (ויקרא יא) "אלה!" זהא "אלה" אכולהו כתיבי?! אמר רב: "למינהו" הפסיק הענין! גוליחשוב נמי תנשמתי?! אמר רב שמואל בר יצחק: רב תנא הוא, ותני "תנשמתי!" זהא תנא דידן לא תני "תנשמתי"?! אמר רב ששת בריה דרב אידי: תנא דידן סבר לה כר' יהודה, דאזיל בתר גישתא, ובגישתא דהלטאה קמיפלגי!

וכולן שעובדן או שהילך בהן כדי עבודה, טהורין, חוץ מעור האדם -- הילך, אין - לא הילך, לא! זהא תני ר' חייא: אוזן חמור שטלאה לקופתו, טהורה - טלאה, אף על גב דלא הילך - לא טלאה - הילך, אין - לא הילך, לא!

גכמה "כדי עבוד"? אמר רב הונא אמר רבי ינאי: ארבעת מילין אמר ר' אבהו אמר ריש לקיש: לגבל, ולתפלה, ולנטילת ידים - ארבעת מילין

אמר רב נחמן בר יצחק: (קכג,א) איבו אמרה, וארבעי אמר בה, וחדא מינייהו עבודה

אמר ר' יוסי בר' חנינא: לא שנו אלא לפניו, אבל לאחריו, אפילו מיל אחד אינו חוזר! רב אחא בר יעקב אמר: ומינה - מיל הוא דאינו חוזר - הא פחות ממיל, חוזר!

תנו רבנן: ליגיון העובר ממקום למקום, ונכנס לבית - הבית טמא! שאין לך כל ליגיון וליגיון שאין לו כמה קרקפלין. ואל תתמה, שהרי קרקפלו של ר' ישמעאל מונח בראש מלכים

7 "זוהי לכם הטמא בשרץ השרץ על הארץ החלד והעכבר והצב למינהו. והאנקה והכח והלטאה והחמט והתנשמתי. אלה הטמאים לכם בכל השרץ כל הנגע בהם במתם יטמא עד הערב"

משנה: המפשיט בבהמה ובחיה, בטהורה ובטמאה, בדקה ובגסה, לשטיח - כדי אחיזה, ולחמת - עד שיפשיט את החזה. המרגיל, כולו חבור לטומאה, ליטמא, ולטמא. עור שעל הצואר, **רבי יוחנן בן נורי** אומר: אינו חבור, **וחכמים** אומרים: חבור עד שיפשיט את כולו

גמרא: גמכאן ואילך מאי? אמר **רב:** טהור המופשט <**רב אסי**⁸ אמר: טפח הסמוך לבשר, טמא

{מיתבי: המפשיט כשיעור הזה - מכאן ואילך, הנוגע במופשט, טהור - מאי? לאו אפילו בטפח הסמוך לבשר?! לא! לבד מטפח הסמוך לבשר!

{תא שמע: בעור שכנגד הבשר טמא - עור שכנגד הבשר טמא - הא בטפח הסמוך לבשר, טהור! אתנא, כל טפח הסמוך לבשר "עור שכנגד הבשר" קרי ליה!

{תא שמע: המפשיט בבהמה ובחיה, בטהורה ובטמאה, בדקה ובגסה - לשטיח כדי אחיזה. וטפח הסמוך לבשר, טהור?! אהכא במאי עסקינן? בטפח ראשון!

תנא: כמה כדי אחיזה? טפח! {והא תניא: טפחיים?! אמר **אביי:** טפח כפול! תניא נמי הכי: כמה כדי אחיזה? טפח כפול!

⁹תנן התם: טלית שהתחיל בה לקורעה, כיון שנקרע רובה, שוב אינו חבור וטהורה

אמר **רב נחמן** אמר **רבה בר אבבה:** לא שנו אלא בטלית טבולת יום, דמיגו דלא חס עלה ואטבלה, לא חייס עלה, וקרע לה רובה - אבל טלית שאינה טבולת יום, לא - גזרה דלמא לא אתי למיקרעה רובה

{אמר **רבה:** שתי תשובות בדבר: חדא, שמא יאמרו טבילה בת יומא עולה! ועוד, (**קכג, ב**) עולת העוף לרבי אלעזר בר' שמעון, ליגזר דילמא לא אתי למעבד רוב שנים!

אמר ליה **רב יוסף:** דקא אמרת "גזירה שמא יאמרו טבילה בת יומא עולה" - קרעה מוכיח עליה! ודקא אמרת "עולת העוף לר' אלעזר בר' שמעון ליגזר" - כהנים זריזים הן!

{תא שמע: המפשיט בבהמה ובחיה, בטמאה ובטהורה, בדקה ובגסה - לשטיח כדי אחיזה - הא יתר מכדי אחיזה, טהור!

8 כד בכ"י, ולפננו: "רבי אסי"

9 סוגיה זו שייך למסכת כלים, ובה מובאה משנתנו

~אמאי? ליגזר דילמא לא אתי למעבד אלא כדי אחיזה, וקא נגע בטומאה, וקא מטהרין ליה! אי בטומאה דאורייתא, הכי נמי! - הכא במאי עסקינן? בטומאה דרבנן! {תינח טמא בטהורה - טהור בטמאה, טומאה דאורייתא היא?! כבטרפה! {טרפה בת טמויי היא?! אין! כדאבוה דשמואל, דאמר **אבוה דשמואל**: טרפה ששחטה, מטמאה במוקדשין! **\

{תא שמע: **רבי דוסתאי בן יהודה** משום **ר' שמעון** אומר: המפשיט בשרצים, חבור, עד שיפשיט את כולו - הא בגמל אינו חבור?! כלא תימא "הא בגמל אינו חבור", אלא אימא: "בעור שעל הצואר אינו חבור", ור' יוחנן בן נורי היא!

אמר **רב הונא** משום **ר' שמעון בר' יוסי**: לא שנו אלא שלא שייר בה כדי מעפורת - אבל שייר בה כדי מעפורת, חבור אמר **ריש לקיש**: לא שנו אלא טלית, אבל עור, חלים. **ורבי יוחנן** אמר: אפילו עור נמי לא חלים

{איתיביה **רבי יוחנן לריש לקיש**: עור טמא מדרס - חישב עליו לרצועות וסנדלים, כיון שנתן בו איזמל, טהור, דברי **רבי יהודה**. **וחכמים** אומרים: עד שימעיטנו מחמשה טפחים ~כי ממעיט ליה, מיהא, טהור! אמאי?! לימא חלים?! ככי קאמרי דחלים, היכא דקא צרי ליה להדיא - הכא במה עסקינן? במקצע ובא לו דרך סביבותיו!

{מתיב **ר' ירמיה**: המפשיט בבהמה ובחיה, בטהורה ובטמאה, בדקה ובגסה - לשטיח, כדי אחיזה - הא יתר מכדי אחיזה, טהור! ואמאי?! לימא חלים?! כתרגמה **ר' אבין**: ראשון ראשון עושה ניפול!

{מתיב **רב יוסף**: עור שעל הצואר, **רבי יוחנן בן נורי** אומר: אינו חבור - אמאי?! הא חלים וקאי?! אמר ליה **אביי**: אימא סיפא: **וחכמים** אומרים: חבור! ~אלא אמר **אביי**: בשומר העשוי לנתק מאליו קא מיפלגי - מר סבר: הוי שומר, ומר סבר: לא הוי שומר!

{מתיב **רבי ירמיה**: תנור שנטמא, כיצד מטהרין אותו? חולקו לשלשה, וגורר את הטפילה (**קכד, א**) עד שיהא בארץ. **רבי מאיר** אומר: אינו צריך לא לגרור את הטפילה, ולא עד שיהא בארץ, אלא ממעטו מבפנים מארבע טפחים ~כי ממעט לה מארבע, מיהא, טהור! - אמאי?! לימא: הא חלים וקאי?! אמר ליה **רבא**: ואימא: מדרבנן גורר את הטפילה עד שיהא בארץ! ~אלא אמר **רבא**: הכי קאמר: תנור שנטמא, כיצד מטהרין אותו? דברי הכל, חולקו לשלשה, וגורר את הטפילה עד שיהא בארץ. והרוצה שלא

יבא תנורו לידי טומאה, כיצד הוא עושה? חולקו לשלשה, וגורר את הטפילה עד שיהא בארץ. רבי מאיר אומר: אינו צריך לא לגרור את הטפילה ולא עד שיהא בארץ, אלא ממעטו מבפנים מארבע טפחים!

אמר מר: חולקו לשלשה - {ורמינהו: תנור, תחלתו ארבעה ושיריו ארבעה, דברי רבי מאיר. וחכמים אומרים: במה דברים אמורים? בגדול! אבל בקטן, תחלתו כל שהוא משתגמר מלאכתו - שיריו ברובו #; וכמה כל שהוא? אמרי דבי רבי ינאי: טפח! שכן עושים תנורים בנות טפח! # - טעמא דאיכא שיריו ארבעה - הא ליכא שיריו ארבעה, טהור?! אמרי: התם, דצלוקיה מצלק - הכא, דעבדיה גיסטרא!

אמר מר: שיריו ברובו - רובו דטפח, למאי חזי¹⁰?! אמר אביי: שירי גדול ברובו! {והאמרי רבנן ארבעה? לא קשיא! - הא בתנורא בר תשעה, הא בתנורא בר שבעה!

לישנא אחרינא אמרי לה: אמר רב הונא משום רבי ישמעאל ברבי יוסי: ואפילו שייר בה כדי מעפורת. אמר ריש לקיש: לא שנו אלא טלית - אבל עור, חשיב! ורבי יוחנן אמר: אפילו עור נמי לא חשיב!

{איתיביה רבי יוחנן לריש לקיש: עור טמא מדרס, חישב עליו לרצועה וסנדלין, כיון שנתן בו איזמל טהור, דברי רבי יהודה. וחכמים אומרים: עד שימעיטנו מחמשה טפחים - כי ממעט, מיהא, טהור! - אמאי?! לימא חשיב?! אהכא במאי עסקינן? דקא בעי ליה למושב זב!

משנה: עור שיש עליו כזית בשר, הנוגע בציב היוצא ממנו ובשערה שכנגדו טמא. היו עליו כשני חצאי זיתים, מטמא במשא ולא במגע, דברי רבי ישמעאל. רבי עקיבא אומר: לא במגע ולא במשא. ומודה רבי עקיבא בשני חצאי זיתים שתחבן בקיסם והסיטן, שהוא טמא. ומפני מה רבי עקיבא מטהר בעור? מפני שהעור מבטלן!

גמרא: אמר עולא אמר רבי יוחנן: לא שנו אלא פלטתו חיה, אבל פלטתו סכין, בטיל. אמר ליה רב נחמן לעולא: {אמר רבי יוחנן: אפילו כתרטא?! אמר ליה: אין! {ואפילו כנפיא?! אמר ליה: אין! אמר ליה: האלהים! אם אמר לי רבי יוחנן מפומיה, לא צייתנא ליה!

10 לפננו: "הוי"

כי סליק **רב אושעיא**, אשכחיה ליה ל**רבי אמי**. אמרה לשמעתייה קמיה: הכי אמר עולא, והכי אהדר ליה רב נחמן. אמר ליה: וּמְשׁוּם דרב נחמן חתניה דבי נשיאה, הוא מזלזל בשמעתייה דר' יוחנן?!

זמנין אשכחיה דיתבי וקאמר לה אסיפא: היו עליו שני חצאי זיתים, מטמאים במשא ולא במגע, דברי ר' **ישמעאל**. ר' **עקיבא** אומר: לא במגע ולא במשא. אמר ר' **יוחנן**: לא שנו אלא פלטתו חיה, אבל פלטתו סכין, בטיל! אמר ליה: גמר אסיפא מתני לה? אמר ליה: אין! - גואלא עולא, ארישא אמרה ניהליכו?! אמר ליה: אין! אמר ליה: האלהים! אי אמר לי יהושע בן נון משמיה, לא צייתנא ליה!¹¹

כי אתא **רבין** וכל נחותי, אמרוה ארישא גואלא קשיא?! כדאמר **רב פפא: (קכדב)** במרודד - הכא נמי, במרודד!

היו עליו כשני חצאי זיתים, מטמא במשא ולא במגע, דברי **רבי ישמעאל** -- אמר **בר פדא**: לא שנו אלא מאחריו, אבל מלפניו, יש נוגע וחוזר ונוגע. ו**רבי יוחנן** אמר: אין נוגע וחוזר ונוגע! - ואזדא רבי יוחנן לטעמיה, דאמר **רבי יוחנן**: רבי ישמעאל ורבי דוסא בן הרכינס אמרו דבר אחד - רבי ישמעאל הא דאמרן. רבי דוסא בן הרכינס, דתנן: כל המטמאין באהל, שנחלקו והכניסן לתוך הבית - **ר' דוסא בן הרכינס מטהר וחכמים מטמאים** - לאו אמר רבי דוסא בן הרכינס התם: אין מאהיל וחוזר ומאהיל! - הכא נמי, אין נוגע וחוזר ונוגע!

{ומדרבי דוסא בן הרכינס כרבי ישמעאל, רבנן כרבי עקיבא - והא ר' עקיבא טהורי קא מטהר?! אעד כאן לא קא מטהר רבי עקיבא אלא בעור, אבל בעלמא מטמא! כדקתני סיפא: ומודה רבי עקיבא בשני חצאי זיתים שתחבן בקיסס והסיטן, שהוא טמא - ומפני מה ר' עקיבא מטהר בעור? מפני שהעור מבטלן!

{מתבי **רב עוקבא בר חמא**: (ויקרא יא:כז,כח)¹² "בנבלתם" - ולא בעור שיש עליו שני חצאי זיתים! גיכול אף במשא? תלמוד לומר: "והנושא ... יטמא"¹³, דברי רבי **ישמעאל**. **רבי עקיבא** אומר: "הנוגע ... והנושא" - את שבא לכלל מגע, בא לכלל משא - לא בא לכלל מגע, לא בא לכלל משא ~ ואם איתא, הרי בא לכלל מגע מלפניו?!

11 גרסת כ"י: "אסיפא מתני לה ואלא עולא ארישא אמרה אי אמרה יהושע בן נון מפומיה, לא צייתנא ליה"

12 "וכל הולך על כפיו בכל החיה ההלכת על ארבע טמאים הם לכם כל הנגע בנבלתם יטמא עד הערב. והנשא את נבלתם יכבס בגדיו וטמא עד הערב טמאים המה לכם"

13 כך לפננו, ונל"ד צ"ל: "וטמא"

אמר **רבא**: הכי קאמר: את שבא לכלל מגע בכל צד, בא לכלל משא - לא בא לכלל מגע בכל צד, לא בא לכלל משא!

בעא מיניה **רב אויא סבא מרבה בר רב הונא**: קולית סתומה, לרבי ישמעאל, מהו שתטמא? אית ליה לר' ישמעאל "את שבא לכלל מגע בא לכלל משא - לא בא לכלל מגע, לא בא לכלל משא", והכא היינו טעמא משום דבא לכלל מגע מלפניו? או דלמא, לית ליה? אמר ליה: עורבא פרח! אמר ליה **רבא** בריה: וולאו היינו רב אויא סבא מפומבדיתא, דמשבח לן מר בגויה דגברא רבה הוא! אמר ליה: אני היום (שיר השירים ב) "סמכוני באשישות", ובעא מינאי מילתא דבעי טעמא!

אמר **עולא**: שני חצאי זיתים שתחבן בקיסם - אפילו מוליך ומביא כל היום כולו, טהור אמי טעמא? כתיב: (ויקרא יא) "ונשא", וקרין "נושא" - בעינן נושא והוא דנישא בבת אחת¹⁴

{תנן: היו עליו שני חצאי זיתים, מטמאין במשא ולא במגע, דברי **ר' ישמעאל** - אמאי?! והא לאו נישא הוא?! אמר **ר' פפא**: במרודד!

{תא שמע: מודה ר' עקיבא בשני חצאי זיתים שתחבן בקיסם והסיטן, שהוא טמא - אמאי?! והא לאו נישא הוא?! אהכא נמי, במרודד!

כתנאי: אחד הנוגע ואחד המסיט. **ר' אליעזר** אומר: אף הנושא ~אטו נושא לאו מסיט הוא?! - אלא לאו הכי קאמר: אחד הנוגע ואחד המסיט בלא נישא - ואתא ר' אליעזר למימר: והוא דנישא! {ומאי "אף"? אימא: והוא דנישא!

משנה: קולית המת (**קכה, א**) וקולית המוקדשין - הנוגע בהן, בין סתומים בין נקובים, טמא. קולית נבלה וקולית השרץ - הנוגע בהם סתומים, טהור¹⁵ - נקובים כל שהוא, מטמאין¹⁶ במגע. מנין שאף במשא? תלמוד לומר: (ויקרא יא) "הנוגע ... והנושא" - את שבא לכלל מגע, בא לכלל משא - לא בא לכלל מגע, לא בא לכלל משא

14 בכ"י לא גורס "בבת אחת"

15 כך במשניות, ולפננו: "טהורים"

16 כך במשניות, ולפננו: "מטמא". ויש גרסות שבהם "מגע" ו"משא" הפוכים

גמרא: נוגע אין, אבל מאהיל, לא! גְהִיכִי דְמִי? ^ אי דאיכא כזית
בשר - באהל נמי ליטמא! כדליכא כזית בשר! ^ ואי דאיכא כזית
מוח מבפנים, טומאה בוקעת ועולה - באהל נמי ליטמא! כדליכא
כזית מוח בפנים!

ואי מוח מבפנים מעלה ארוכה מבחוץ, אבר מעליא היא - באהל
נמי ליטמא! - אמר **רב יהודה בריה דרבי חייא:** זאת אומרת: מוח
בפנים אינו מעלה ארוכה מבחוץ!

גְבִמְאֵי אֻקִּימְתָא? כדליכא כזית! {אי הכי, במוקדשים אמאי
מטמא?!} {ותו: קולית נבלה וקולית השרץ, כי ניקבו, אמאי
מטמאו?!} אהא לא קשיא! רישא דליכא כזית - סיפא דאיכא כזית!
גְוִמְאֵי קִמְשַׁמַּע לָן? כמילי מילי קא משמע לן! -

רישא קמשמע לן דמוח מבפנים אינו מעלה ארוכה מבחוץ

מוקדשין¹⁷ קמשמע לן שימוש נותר מילתא היא! דאמר **מרי בר
אבוה**¹⁸ אמר **רבי יצחק:** עצמות קדשים, ששימשו נותר - מטמאין
את הידים, הואיל ונעשה בסיס לדבר האסור

נבלה - אף על גב דאיכא כזית, ניקבה אין, לא ניקבה, לא!

<<אבוי אמר: לעולם מוח מבפנים מעלה ארוכה מבחוץ! והכא
במאי עסקינן? בששפה! וכדרבי אלעזר! דאמר **ר' אלעזר:** קולית
ששפה לארכה, טמאה - לרחבה, טהורה. וסימניך: דיקלא

<<אורבי יוחנן אמר: לעולם דאיכא כזית, ומוח מבפנים מעלה
ארוכה מבחוץ - ומאי "נוגע" דקתני? מאהיל! גְוִאֵי מוּחַ מִבְּפָנִים
מִעֲלֵה אֲרוּכָה מִבְּחוּץ, קולית נבלה וקולית השרץ, כי לא נקבו,
אמאי טהורים?! > אמר **רבי בנימין בר גידל** אמר **ר' יוחנן:** הכא
במאי עסקינן? כגון דאיכא כזית מוח המתקשקש - גבי מת,
טומאה בוקעת ועולה - נבלה, כיון דמתקשקש הוא - ניקבה אין,
לא ניקבה לא!

אמר **ר' אבין** ואיתימא **ר' יוסי בר אבין:** אף אנן נמי תנינא: הנוגע
בכחצי זית ומאהיל על חצי זית, או חצי זית מאהיל עליו, טמא
~ אי אמרת בשלמא, חד שמא הוא - משום הכי מצטרף! - אלא
אי אמרת תרי שמי נינהו, מי מצטרף?! ~ והתנן: זה הכלל: כל
שהוא משם אחד, מצטרף וטמא; משני שמות, טהור!

{אלא מאי? חד שמא הוא?!} - אימא סיפא: אבל **(קכה, ב)** הנוגע
בכחצי זית, ודבר אחר מאהיל עליו ועל כחצי זית - טהור - ואי

17 כד בכ"י, ולפננו נוסף: "מאי"

18 יש גורסים: "רב מרי", ויש גורסים: "בר אבויה"

מחברת חולין - ט

חד שמא הוא, אמאי טהור?! אלא קשיא רישא! אמר רבי זירא:
בטומאה רצוצה בין שני מגדלים עסקינן, ואין ביניהן פותח טפח,
דכולה נגיעה היא!

גומאן תנא דקרי לאהל "נוגע"? אר' יוסי היא! דתניא: ר' יוסי
אומר: מלא תרווד רקב, מטמא במגע ובמשא ובאהל - בשלמא
במשא ובאהל, הא קא טעין ליה לכוליה, והא קא מאהיל אכוליה
- אלא נוגע, הא לא נגע בכוליה! מ - אלא לאו שמע מינה: מאי
"נוגע"? מאהיל! והא קתני "נוגע" והא קתני "מאהיל"! אמר
אביי: למטה מטפח, אהל נגיעה - למעלה מטפח, אהל גרידא!
אמר: אפילו למעלה מטפח נמי, אהל נגיעה הוא! - והיכי
דמי אהל גרידא? בהמשכה!

אמר **רבא**: מנא אמינא לה? דתנן: ר' יוסי אומר: חבילי מטה
וסריגי חלונות, חוצצין בין הבית לעלייה, שלא להכניס טומאה
לצד שני. פרסן על פני המת באויר, הנוגע כנגד הנקב, טמא -
שלא כנגד הנקב, טהור - היכי דמי? אילימא למטה מטפח -
שלא כנגד הנקב אמאי טהור! מת בכסותו הוא, ומת בכסותו
מטמא! - אלא לאו, למעלה מטפח, וקא קרי ליה "נוגע"!
אמר **אביי**: לעולם למטה מטפח - ודקאמרת "מת בכסותו הוא" -
מת בכסותו מבטל ליה - האי, לא מבטל ליה!

ותהוי כטומאה טמונה, בוקעת ועולה?! אקסבר רבי יוסי: טומאה
טמונה אינה בוקעת! - ומנא תימרא? דתנן: תיבת המגדל, שיש
בה פותח טפח, ואין ביציאתה פותח טפח - טומאה בתוכה, הבית
טמא; טומאה בבית, מה שבתוכה טהור - מפני שדרך טומאה
לצאת, ואין דרך טומאה ליכנס. **ורבי יוסי** מטהר, מפני שיכול הוא
להוציאה לחצאין או לשורפה במקומה - וקתני סיפא: העמידה
בפתח, ופתחה לחוץ - טומאה בתוכה, הבית טהור; טומאה בבית,
מה שבתוכה טהור (**קכו, א**) - ותני עלה: **רבי יוסי** מטהר - אהייא?
אילימא אסיפא - תנא קמא נמי טהורי קא מטהר! - אלא
דקאמר תנא קמא "טומאה בתוכה, הבית טמא", אי משום דדרך
טומאה לצאת, ואי משום דטומאה טמונה בוקעת - וקאמר ליה
רבי יוסי: דקאמרת דרך טומאה לצאת - יכול הוא להוציאה
לחצאין או לשורפה במקומה! ודקאמרת טומאה טמונה בוקעת -
טומאה טמונה אינה בוקעת!

זורמי דר' יוסי אדר' יוסי, דתנן: הכלב שאכל בשר מת, ומת
הכלב, ומוטל על האסקופה - ר' מאיר אומר: אם יש בצוארו

פותח טפח, מביא את הטומאה. ואם לאו, אינו מביא את הטומאה. ר' יוסי אומר: רואין את הטומאה¹⁹ - מכנגד השקוף ולפנים, הבית טמא; מכנגד השקוף ולחוץ, הבית טהור. רבי אלעזר אומר: פיו לפנים, הבית טהור; פיו לחוץ, הבית טמא, מפני שטומאה יוצאה דרך שוליו. רבי יהודה בן בתירא אומר: בין כך ובין כך, הבית טמא - מאי? לאו א"אין בצוארו פותח טפח" קאי רבי יוסי, ושמע מינה: טומאה טמונה בוקעת!?

אמר רבא: "רואין את חלל הטומאה" קתני, ורבי יוסי בתרתי פליג. וקאמר ליה לר' מאיר: דקאמרת "כי יש בצוארו פותח טפח מביא את הטומאה" - אנן בתר חללה אזלינן! ודקא אמרת "על האסקופה כולה"²⁰ טמא" - מכנגד השקוף ולפנים, הבית טמא; מכנגד השקוף ולחוץ, הבית טהור. רב אחא בריה דרבא מתני לה בהדיא: רבי יוסי אומר: רואין את חלל הטומאה

ומאן תנא דפליג עליה? ארבי שמעון הוא, דתניא: ר' שמעון אומר: (קכו, ב) שלש טומאות פורשות מן המת - שתיים בכל אחת, ושלישית אין בהן. ואלו הן: מלא תרווד רקב, ועצם כשעורה, וגולל ודופק

מלא תרווד רקב מטמא במשא ובאהל, ואינו מטמא במגע. והיכן מגעו? עם אחת מהן²¹!

עצם כשעורה מטמא במשא ובמגע, ואינו מטמא באהל. והיכן אהל? עם אחת מהן!

גולל ודופק מטמא במגע ובאהל, ואינו מטמא במשא. והיכן משאו? עם אחד מהן!

קולית נבלה וקולית השרץ - הנוגע בהם סתומים, טהור - נקובים כל שהוא, מטמאין במגע. מנין שאף במשא? תלמוד לומר: (ויקרא יא) "הנוגע ... והנושא" - את שבא לכלל מגע, בא לכלל משא - לא בא לכלל מגע, לא בא לכלל משא -- תנו רבנן: (ויקרא יא) "בנבלתה" - ולא בקולית סתומה, כיכול אפילו ניקבה? תלמוד לומר: "הנוגע ... יטמא" - את שאפשר ליגע, טמא - ואת שאי אפשר ליגע, טהור!

{אמר ליה רבי זירא לאביי: אלא מעתה, בהמה בעורה לא תטמא?! <פוק חזי כמה נקבים יש בה!

19 כך במשניות, ולפננו חסר

20 כך גרסת רש"א וש"מ, ולפננו: "הבית כולו", ויש עוד גרסות

21 כך לפננו, אבל בכ"י ובש"מ "באחת", וכן באהל, ובמשא "באחד"

{אמר ליה **רב פפא לרבא**: אלא מעתה, כוליא בחלבה לא תטמא!
אתא חזי כמה חוטיין נמשכין הימנה!

בעי **רב אושעיא**: חישב עליה לנוקבה ולא ניקבה, מהו? מחוסר
נקיבה כמחוסר מעשה דמי או לא? אהדר פשטה: מחוסר נקיבה
לאו כמחוסר מעשה דמי!

משנה: ביצת השרץ המרוקמת, טהורה. ניקבה כל שהוא, טמא.
עכבר שחציו בשר וחציו אדמה - הנוגע בבשר, טמא; באדמה,
טהור. **רבי יהודה** אומר: אף הנוגע באדמה שכנגד הבשר, טמא
גמרא: תנו רבנן: (ויקרא יא) "הטמאים" - לרבות ביצת השרץ
וקולית השרץ ויכול אפילו לא ריקמה? תלמוד לומר: (ויקרא יא)
"השרץ" - מה שרץ, שרקם - אף ביצת השרץ, שרקמה! ויכול
אפילו לא ניקבו? תלמוד לומר: "הנוגע ... יטמא" - את שאפשר
ליגע טמא, ואת שאי אפשר ליגע טהור! וזכמה נקיבתה? כחוט
השערה, שאפשר ליגע כחוט השערה!

עכבר שחציו בשר וחציו אדמה - הנוגע בבשר, טמא; באדמה,
טהור -- אמר **רבי יהושע בן לוי**: והוא שהשריץ על פני כולו
איכא דמתני לה אסיפא: **רבי יהודה** אומר: אף הנוגע באדמה
שכנגד בשר טמא. אמר **ר' יהושע בן לוי**: והוא שהשריץ על פני
כולו - מאן דמתני לה ארישא, כל שכן אסיפא. ומאן דמתני לה
אסיפא - אבל רישא, אף על גב דלא השריץ!

תנו רבנן: מתוך שנאמר "עכבר", שומע אני: אפילו עכבר שבים,
ששמו "עכבר"! אודין הוא - טימא בחולדה וטימא בעכבר - מה
חולדה, מין הגדל על הארץ - אף עכבר, מין הגדל על הארץ!
{או כלך לדרך זו? טימא בחולדה וטימא בעכבר - מה חולדה,
כל ששמה "חולדה" - אף עכבר, כל ששמו עכבר - אפילו עכבר
שבים, ששמו "עכבר"?! כתלמוד לומר: (ויקרא יא) "על הארץ!"
{אי "על הארץ", יכול על הארץ יטמא - ירד לים לא יטמא?!
(קכז, א) כתלמוד לומר: (ויקרא יא) "השורץ" - כל מקום ששורץ!
{או אינו אלא "השורץ" - כל המשריץ יטמא, שאין משריץ, לא
יטמא - אוציא עכבר שחציו בשר וחציו אדמה, שאין פרה ורבה?!

מחברת חולין - ט

אודין הוא: טימא בחולדה וטימא בעכבר - מה חולדה, כל ששמה "חולדה" - אף עכבר, כל ששמו "עכבר" - אביא עכבר שחציו בשר וחציו אדמה!

{או כלך לדרך זו! מה חולדה, פרה ורבה, אף עכבר, פרה ורבה!} כתלמוד לומר: (ויקרא יא) "בשרץ"!

אמר ליה ההוא מדרבנן **לרבא**: גאימא: "בשרץ" - לאתויי עכבר שחציו בשר וחציו אדמה; "השורץ" - כל שהוא שורץ, ואפילו עכבר שבים - ואי משום "על הארץ" - על הארץ יטמא - ירד לים, לא יטמא! אמר ליה: ומאחר דשויתיה לים מקום טומאה, מה לי הכא, מה לי הכא?!

{והאי "על הארץ" מיבעי ליה להוציא ספק טומאה צפה? דאמר ר' יצחק בר אבדימי: "על הארץ" - להוציא ספק טומאה צפה?} אתרתי "על הארץ" כתיבי!

תנו רבנן: (ויקרא יא) "הצב למינהו" - להביא הערוד, וכן הנפילים וסלמנדרא. וכשהיה ר' עקיבא מגיע לפסוק זה, אומר: (תהילים קד) "מה רבו מעשיך ה'"! יש לך בריות גדלות בים, ויש לך בריות גדלות ביבשה - שבים, אילמלי עולות ביבשה, מיד מתות; שביבשה, אילמלי יורדות לים מיד מתות! יש לך בריות גדלות באור, ויש לך בריות גדלות באויר; שבאור, אילמלי עולות לאויר מיד מתות; שבאויר, אילמלי יורדות לאור מיד מתות! - "מה רבו מעשיך ה'"!

תנו רבנן: כל שיש ביבשה, יש בים, חוץ מן החולדה. אמר ר' זירא: מאי קראה? (תהילים מט) "האזינו כל יושבי חלד"!

אמר **רב הונא בריה דרב יהושע**: ביברי דנרש אינן מן הישוב. אמר **רב פפא**: בשמתא נרש! תרביה, משכיה, ואליתה!

(ירמיהו כב) "ארץ ארץ ארץ שמעי דבר ה'" - אמר **רב פפא**: לא אבה נרש שמוע דבר ה'. אמר **רב גידל** אמר **רב**: נרשאה נשקיד, מני ככיד! נהר פקודאה לוייד, מגלימא שפירא דחזי עלך! פומבדיתאה לוייד, אשני אושפיזד!

אמר **רב הונא בר תורתא**: פעם אחת הלכתי לוועד, וראיתי נחש שהוא כרוך על הצב. לימים, יצא ערוד מביניהם. וכשבאתי לפני ר' שמעון החסיד, אמר לי: אמר הקב"ה: הם הביאו בריה שלא בראתי בעולמי - אף אני אביא עליהם בריה שלא בראתי בעולמי! {והאמר מר: כל שתשמישן ועיבורן שוה, יולדין ומגדלין זה מזה -

מחברת חולין - ט

וכל שאין תשמישן ועיבורן שוה, אין יולדין ומגדלין זה מזה?
אמר **רב**: נס בתוך נס! {האי פורענותא הוא!} כמאי נס בתוך
נס? לפורענות!

משנה: האבר והבשר המדולדלין בבהמה, מטמאין טומאת אוכלין
במקומן, וצריכין הכשר. (**קכז,ב**) נשחטה הבהמה, הוכשרו בדמיה,
דברי **רבי מאיר**. **רבי שמעון** אומר: לא הוכשרו. מתה הבהמה,
הבשר צריך הכשר. האבר מטמא משום אבר מן החי, ואינו
מטמא משום אבר נבלה, דברי **ר' מאיר**. **ור' שמעון** מטהר

גמרא: טומאת אוכלין, אין - טומאת נבלה, לא! ג' היכי דמי? אי
דמעלין ארוכה - אפילו טומאת אוכלין נמי לא ליטמו! ואי דאין
מעלין ארוכה - טומאת נבלה נמי ליטמו! כלעולם דאין מעלין
ארוכה, ושאני טומאת נבלה, דרחמנא אמר: (ויקרא יא) "כי יפול"
- עד שיפול

תניא נמי הכי: האבר והבשר המדולדלין בבהמה, ומעורין בחוט
השערה - יכול יטמאו טומאת נבלה? תלמוד לומר: "יפול" - עד
שיפול - ואפילו הכי, טומאת אוכלין מיטמו!

מסייע ליה לרב חייא בר אשי, דאמר **רב חייא בר אשי** אמר
שמואל: תאנים שצמקו באיביהן, מטמאות טומאת אוכלין,
והתולש מהן בשבת חייב חטאת

^ לימא מסייע ליה: ירקות שצמקו באיביהן, כגון הכרוב והדלעת,
אין מטמאין טומאת אוכלין - קצצן ויבשן, מטמאין טומאת
אוכלין - קצצן ויבשן סלקא דעתך?! עץ בעלמא הוא! ~ ואמר **ר'**
יצחק: ב"על מנת ליבשן" - טעמא דכרוב ודלעת הוא, כיון דיבשן
לאו בני אכילה נינהו - הא שאר פירות, מטמאי! ~ היכי דמי? אי
דיבשן הן ועוקציהן, פשיטא! אלא לאו, בלא עוקציהן! כלעולם הן
ועוקציהן! ו"קצצן על מנת ליבשן" איצטריכא ליה!

{תא שמע: אילן שנפשח ובו פירות, הרי הן כתלושין; יבשו, הרי הן
כמחוברין ~ מאי? לאו: מה תלושין לכל דבריהן, אף מחוברין לכל
דבריהן!} אמדי איריא! הא כדאיתא, והא כדאיתא!

נשחטה הבהמה, הוכשרו בדמיה, דברי **רבי מאיר**. **רבי שמעון**
אומר: לא הוכשרו -- ג' במאי קא מיפלגי? אמר **רבה**: ב"בהמה
נעשית יד לאבר" קמיפלגי! מר סבר: אין בהמה נעשית יד לאבר,
ומר סבר: בהמה נעשית יד לאבר!

מחברת חולין - ט

<<אביי אמר: ב"אוחז בקטן ואין גדול עולה עמו" קמיפלגי! מר סבר: אוחז בקטן ואין גדול עולה עמו, הרי הוא כמוהו. ומר סבר: אינו כמוהו

ואף ר' יוחנן סבר: ב"אוחז בקטן ואין גדול עולה עמו" קא מיפלגי! דרבי יוחנן רמי דר' מאיר אדר' מאיר - גמי אמר ר' מאיר אוחז בקטן ואין גדול עולה עמו, הרי הוא כמוהו! ורמינהו: אוכל שנפרס ומעורה במקצת - (קכת,א) רבי מאיר אומר: אם אוחז בקטן וגדול עולה עמו, הרי הוא כמוהו - ואם לאו, אינו כמוהו - ואמר רבי יוחנן: מוחלפת השיטה!

זומאי קושיא!? דילמא שני ליה לר' מאיר בין טבול יום לשאר טומאות!? כתניא: רבי אומר: אחד טבול יום ואחד שאר טומאות! דילמא לרבי לא שני ליה, ולר' מאיר שני ליה!? אמר ר' יאשיה: הכי אמר ר' יוחנן: לדברי רבי, מוחלפת השיטה!

<<רבא אמר: ב"יש יד לטומאה ואין יד להכשר" קמיפלגי. מר סבר: יש יד לטומאה, ואין יד להכשר. ומר סבר: יש יד לטומאה ולהכשר

<<<רב פפא אמר: בהכשר קודם מחשבה קמיפלגי! דתנן: אמר ר' יהודה: כך היה רבי עקיבא שונה: חלב שחוטה, בכפרים צריך מחשבה ואין צריך הכשר, שכבר הוכשר בשחיטה. אמרתי לפניו: למדתנו רבינו: עולשין שלקטן והדיחן לבהמה, ונמלך עליהן לאדם, צריכות הכשר שני. וחזר רבי עקיבא להיות שונה כרבי יהודה - מר סבר לה כמעיקרא, ומר סבר לה כחזרה!

<<<<רב אחא בריה דרב איקא אמר: בנתקנח הדם בין סימן לסימן קמיפלגי. מר סבר: ישנה לשחיטה מתחלה ועד סוף, והאי דם שחיטה הוא. ומר סבר: אינה לשחיטה אלא לסוף, והאי דם מכה הוא!

<<<<<רב אשי אמר: בשחיטה מכשרת ולא דם קמיפלגי! גבעי רבה: בהמה בחייה מהו שתעשה יד לאבר? - תיקו!

אמר אביי: הרי אמרו: קישות שנטעה בעציץ, והגדילה ויצאת חוץ לעציץ, טהורה. אמר ר' שמעון: וכי מה טיבה לטהר!? אלא הטמא בטומאתו, וטהור בטהרתו! - גבעי אביי: מהו שתעשה יד לחברתה? - תיקו!

אמר רבי ירמיה: הרי אמרו: המשתחוה לחצי דלעת, אסרה - גבעי ר' ירמיה: (קכת,ב) מהו שתעשה יד לחברתה? - תיקו!

מחברת חולין - ט

אמר **רב פפא**: הרי אמרו: יחור של תאנה שנפשח ומעורה בקליפתה - **ר' יהודה** מטהר, **וחכמים** אומרים: אם יכול לחיות, טהור, ואם לאו, טמא - **גבעי רב פפא**: מהו שיעשה יד לחבירו? - תיקו!

אמר **רבי זירא**: הרי אמרו: אבן שבזוית, כשהוא חולץ, חולץ את כולה, וכשהוא נותץ, נותץ את שלו ומניח את של חבירו - **גבעי רבי זירא**: מהו שתעשה יד לחברתה? - תיקו!

מתה הבהמה, הבשר צריך הכשר. האבר מטמא משום אבר מן החי, ואינו מטמא משום אבר נבלה, דברי **ר' מאיר** -- **גמאי** איכא בין אבר מן החי לאבר של הנבלה? איכא בינייהו בשר הפורש ממנו²² - דאילו בשר הפורש מאבר מן החי, לא מטמא; מאבר מן הנבלה, מטמא

גאבר מן החי, דמטמא, מאי קרא? אמר **רב יהודה** אמר **רב**: (ויקרא יא) "וכי ימות מן הבהמה" {והאי מיבעי ליה לכאידך דרב יהודה אמר רב, דאמר **רב יהודה** אמר **רב**, ואמרי לה במתניתא תנא: "וכי ימות מן הבהמה" - מקצת בהמה מטמאה ומקצת בהמה אינה מטמאה - ואיזו זו? זו טרפה ששחטה! אם כן, לכתוב רחמנא "מבהמה" - מאי "מן הבהמה"? שמע מינה תרתי!

{אי הכי, אפילו בשר נמי?! לא סלקא דעתך! דתניא: יכול יהא בשר הפורש מן החי טמא? תלמוד לומר: "וכי ימות מן הבהמה" - מה מיתה, שאינה עושה חליפין - אף כל שאינו עושה חליפין, דברי **ר' יוסי**. **ר' עקיבא** אומר: "בהמה" - מה בהמה, גידים ועצמות - אף כל, גידים ועצמות! **רבי** אומר: "בהמה" - מה בהמה, בשר גידים ועצמות, אף כל, בשר גידים ועצמות!

גמאי איכא בין רבי לר' עקיבא? איכא בינייהו ארכובה! **ג**בין ר' עקיבא לר' יוסי הגלילי, מאי איכא בינייהו? אמר **רב פפא**: כוליא וניב שפתיים איכא בינייהו!

תניא נמי גבי שרצים כהאי גוונא: **ג**יכול בשר הפורש מן השרצים יהא טמא? תלמוד לומר: (ויקרא יא) "במותם" - מה מיתה, שאינה עושה חליפין - אף כל, שאינה עושה חליפין, דברי **רבי יוסי הגלילי**. **ר' עקיבא** אומר "שרץ" - מה שרץ, גידים ועצמות - אף כל, גידים ועצמות! **רבי** אומר: "שרץ" - מה שרץ, בשר גידים ועצמות, אף כל, בשר גידים ועצמות!

22 לפננו נוסף: "מאבר בהמה"

מחברת חולין - ט

בין רבי לר' עקיבא, איכא בינייהו ארכובה גבין ר' עקיבא לר' יוסי הגלילי, מאי איכא בינייהו? אמר **רב פפא**: כוליא וניב שפתים איכא בינייהו!

וצריכא! דאי אשמעינן בהמה - היינו טעמא דלא מטמא מחיים, משום דלא מטמא בכעדשה - אבל שרץ, דמטמא בכעדשה, אימא: לטמא מחיים; ואי אשמעינן שרץ - משום דלא מטמא במשא, לא מטמא מחיים - אבל בהמה, דמטמא במשא, אימא: תטמא מחיים! - צריכא!

תנו רבנן: החותך כזית בשר מאבר מן החי - חתכו ואחר כך חישב עליו, טהור; חישב עליו ואחר כך חתכו, טמא

רבי אסי לא על לבי מדרשא. אשכחיה ל**רבי זירא**. אמר ליה: גמאי אמור בבי מדרשא? אמר ליה: גמאי קשיא לך? אמר ליה: דקתני: חישב ואחר כך חתכו, טמא - (**קכט,א**) טומאת בית הסתרים היא, וטומאת בית הסתרים לא מטמא! אמר ליה: אף לדידי קשיא לי, ושאלתיה ל**רבי אבא בר ממל**, ואמר לי: הא מני? **רבי מאיר** היא, דאמר: טומאת בית הסתרים מטמא! אמר ליה: וולאו זימנין סגיאיין אמרה קמאי, ואמרי ליה: שני ליה לר' מאיר בין טומאה דבעיא הכשר ובין טומאה דלא בעיא הכשר!
אמר **רבא**: ומאי קושיא?! דלמא בשהוכשר!

{אמר ליה **רבה בר רב חנן לרבא**: למה לי הכשר?! הרי מטמא טומאה חמורה אגב אביו!} אמר ליה: כששימש, מעשה עץ שימש!

אמר **אביי**: הרי אמרו: כופת שאור שיחדה לשיבה, בטלה - טומאתה לאו דאורייתא - דאי סלקא דעתך דאורייתא, מצינו לאוכלין שמטמאין טומאה חמורה! כששימש, מעשה עץ שימש!

אמר **אביי**: הרי אמרו: תקרובת עבודה זרה של אוכלין מטמאין באוהל - טומאתה לאו דאורייתא - דאי סלקא דעתך דאורייתא, מצינו לאוכלין שמטמאין טומאה חמורה! כששימש, מעשה עץ שימש!

אמר **אביי**: הרי אמרו: חבורי אוכלין ככלים דמו - טומאתן לאו דאורייתא - דאי סלקא דעתך דאורייתא, מצינו לאוכל שמטמא טומאה חמורה! כששימש, מעשה עץ שימש!

אמר ליה **רב פפא לרבא**: הא דתניא: חלב נבלה בכפרים, צריך מחשבה והכשר - טומאתו אגב כוליא לאו דאורייתא - דאי סלקא דעתך דאורייתא, מצינו לאוכל שמטמא טומאה חמורה!

ככשימש, מעשה עץ שימש!

אמר **רב מתנה**: הרי אמרו: בית שסככו בזרעים, טהרו - טומאתו לאו דאורייתא - דאי סלקא דעתך דאורייתא, מצינו לזרעים שמטמא טומאה חמורה! ככשימש, מעשה עץ שימש!

ר' שמעון מטהר -- {מה נפשך?! אי מיתה עושה ניפול, ליטמא משום אבר מן החי - אי אין מיתה עושה ניפול, ליטמא משום אבר מן הנבלה?!} **ר' שמעון** ארישא קאי: האבר והבשר המדולדלין בבהמה, מטמא טומאת אוכלין במקומן, וצריכין הכשר. **ורבי שמעון** מטהר

אמר **רבי אסי** אמר **רבי יוחנן**: מאי טמא דר' שמעון? אמר קרא: (ויקרא יא) "מכל האוכל אשר יאכל" - אוכל שאתה יכול להאכילו לאחרים קרוי אוכל - אוכל שאי אתה יכול להאכילו (**קכט,ב**) לאחרים, אין קרוי אוכל

{אמר ליה **רבי זירא לרבי אסי**: דילמא טעמא דרבי שמעון התם, הואיל ומעורה, מעורה?! דתניא: יחור של תאנה שנפשח ומעורה בקליפה - **ר' יהודה** מטהר **וחכמים** אומרים: אם יכול לחיות, טהור - ואם לאו, טמא ~ ואמרינן לך: *מאי טעמא דרבי יהודה? *ואמרת לן: הואיל ומעורה, מעורה! אמר ליה: אמצעיתא!²³ - נשחטה הבהמה, הוכשרה בדמיה, דברי **ר' מאיר**. **ר' שמעון** אומר לא הוכשרו

²⁴אמר **רבי יוחנן**: מאי טעמא דרבי שמעון? אמר קרא: (ויקרא יא) "מכל האוכל אשר יאכל" - אוכל שאתה יכול להאכילו לאחרים, קרוי "אוכל" - אוכל שאין אתה יכול להאכילו לאחרים, אין קרוי "אוכל"!

{ודילמא טעמא דר' שמעון בההיא, אי כדרבא אי כדרבי יוחנן?! | אלא לעולם אסיפא! ולא אאבר, אלא אבשר! מתה הבהמה, הבשר צריך הכשר. **ור' שמעון** מטהר - אמר **ר' יוחנן**: מאי טעמא דרבי שמעון? אמר קרא: "מכל האוכל אשר יאכל" - אוכל שאתה יכול להאכילו לאחרים קרוי "אוכל" - אוכל שאי אתה יכול להאכילו לאחרים, אין קרוי "אוכל"!

משנה: האבר והבשר המדולדלין באדם, טהורים. מת האדם,

23 בכ"י: "אלא אי איתמר דרבי אסי, אמצעיתא איתמר"
24 לפננו נוסף: "אמר ר' אסי"

מחברת חולין - ט

הבשר טהור, האבר מטמא משום אבר מן החי, ואינו מטמא משום אבר מן המת, דברי ר' מאיר. ורבי שמעון מטהר

גמרא: {ורבי שמעון, מה נפשך?! אי מיתה עושה ניפול, ליטמא משום אבר מן החי! ואי אין מיתה עושה ניפול, ליטמא משום אבר מן המת! אר' שמעון בעלמא קאי! דקאמר תנא קמא: האבר מטמא משום אבר מן החי, ואין מטמא משום אבר מן המת - אלמא אבר המת בעלמא מטמא - ואמר ליה ר' שמעון: אבר המת בעלמא, לא מטמא! דתניא: אמר ר' אליעזר: שמעתי שאבר מן החי מטמא. אמר לו ר' יהושע: ומן החי ולא מן המת?! וקל וחומר! ומה חי, שהוא טהור, אבר הפורש ממנו טמא - מת, שהוא טמא, לא כל שכן?! ~ כתוב במגילת תענית: פסחא זעירא, דלא למספד - והא רבה למספד?! אלא כל דכן! - הכא נמי, כל דכן! - אמר ליה: כך שמעתי!

ומאי איכא בין אבר מן החי לאבר מן המת? כזית בשר ועצם כשעורה הפורש מאבר מן החי איכא בינייהו! דתנן: כזית בשר הפורש מאבר מן החי - ר' אליעזר מטמא ור' נחוניא בן הקנה ור' יהושע מטהרין. עצם כשעורה הפורש מאבר מן החי - ר' נחוניא מטמא, רבי אליעזר ור' יהושע מטהרין

השתא דאתית להכי, בין תנא קמא לרבי שמעון נמי, כזית בשר ועצם כשעורה איכא בינייהו!